

**КЗК «Міська бібліотека для дорослих» КМР
Інформаційно-бібліографічний відділ**

Великий життєлюб і сміхотворець

**Рекомендаційний список літератури до 130-річчя
з дня народження Остапа Вишні**

Цикл «Літературні портрети»

Кривий Ріг, 2019

“Просто не любив я печальних лиць, бо любив сміятися. Не переносив я людського горя. Давило воно мене, плакати хотілося... Я народний слуга! Лакей? Ні, не пресмикався! Вождь? Та Боже борони!... Пошли мені, доле, сили, уміння, таланту, чого хочеш, тільки щоб я хоч що-небудь зробив таке, щоб народ мій у своїм титанічнім труді, у своїх печалях, горестях, роздумах, ваганнях, щоб народ усміхнувся!..., щоб хоч одна зморшка його трудового, задумливого лиця, щоб хоч одна зморшка ота розгладилася!”

Остап Вишня.

У 20-х роках минулого століття не було в Україні популярнішого письменника, ніж Остап Вишня. Його називали «королем українського тиражу», бо більшим накладом тоді видавали хіба що твори Тараса Шевченка. Однак навіть всенародна слава не врятувала гумориста від тернової дороги більшості його колег-письменників, яким не була байдужою доля Вітчизни. Лише завдяки щасливому збігу обставин Павло Михайлович Губенко, автор популярних донині «Вишневих усмішок» вцілів у жорнах тоталітарної машини терору.

Лише у 1955 році Остап Вишня був офіційно реабілітований судовими органами. Табори підірвали здоров'я письменника, але до останніх днів життя він не залишав літературної творчості. Величезну популярність мали збірки творів письменника: «Кому веселе, а кому й сумне», «Реп'яшки», «Вишневі усмішки (сільські)» (1924), «Вишневі усмішки кримські» (1925), «Щоб і хліб родився, щоб і скот плодився», «Вишневі усмішки кооперативні» (1927), «Вишневі усмішки закордонні» (1930), збірка політичних фейлетонів і памфлетів «Самостійна дірка» (1945), книжки усмішок «Зенітка» (1947), «Весна-красна» (1949), «Мудрість колгоспна» (1952), «А народ воювати не хоче» (1953), «Великі ростіть!» (1955), «Нещасне кохання» (1956) та інші.

Помер Остап Вишня 28 вересня 1956 року, без партквитка, без орденів, без сталінських премій. На його похорон вийшли тисячі киян. Скорботно лунала улюблена пісня Остапа Вишні: «Козака несуть і коня ведуть...».

Олесь Гончар так сказав про нього: «Мабуть, з часів Котляревського не сміялась Україна таким життєрадісним, таким іскрометним сміхом, яким вона засміялася знову у прекрасній творчості Остапа Вишні».

В листопаді 2019 виповнюється 130 років з дня народження Остапа Вишні – українського письменника, новеліста, класика сатиричної прози ХХ століття. Його посправжньому любили і читали – і в місті, і в селі. Він жартував, висміював, іронізував, незважаючи на трагізм самого життя. Митець самотній і неповторний, він формувався й зростав на ґрунті народного життя. Він – письменник поетичної вдачі, глибокий лірик, щиро залюблений у красу народного життя, народної мови, в неповторне духовне обличчя людей праці, в щедротну красу природи. Тому і сповнені

теплом та поезією його твори про сучасників, тому він так щедро, людяно, поетично оспівував природу, – і виступаючи проти всіляких недругів, губителів її краси, і оспівуючи її живий, багатий на земні радощі світ.

З нагоди ювілею відомого гумориста пропоную рекомендаційний список літератури про його життєвий і творчий шлях.

Життя і творчість видатного сміхотворця

1. **Дузь, І. М.** Вивчення творчості Остапа Вишні в школі : посібник для вчителів / І. М. Дузь. - К. : Радянська школа, 1970. - 128 с.

У книжці висвітлено життєвий і творчий шлях видатного радянського сатира і

гумориста Остапа Вишні. Автор розглядає біографію письменника, визначає основні проблеми його творчості, висвітлює деякі питання теорії сатири, зокрема відтворення дійсності засобами комічного. Докладно проаналізовано насамперед ті твори, які вивчаються в школі, дано методичні поради до їх вивчення. Посібник призначений для вчителів-словесників, а також студентів-філологів.

2. **Журавський, А. Ф.** Ніколи не сміявся без любові: сторінки життя і творчості Остапа Вишні / А. Ф. Журавський ; вступ. стаття Є. П. Кирилюка. - К. : Мистецтво, 1983. - 199 с.

3. **Зуб, І. В.** Остап Вишня: нарис життя і творчості / І. В. Зуб. - К. : Дніпро, 1989. - 238 с.

Творчість Остапа Вишні (1889-1956) - видатного українського митця - здобула всенародну популярність і визнання. У нарисі йдеться про ідейно-тематичні шукання сатирика, про особливості його художньої майстерності, аналізується і ряд творів 20-х років, що в повоєнний період замовчувалися і не перевидавалися, а також нариси, написані на засланні (внаслідок репресій письменник майже десятиліття був одірваний від звичайного життя й літературної праці).

Розраховано на широке коло читачів.

4. **Зуб, І. В.** Вишня Остап / І. В. Зуб // Енциклопедія Сучасної України. Т. 4. В-Вог / голов. редкол.: Дзюба І. М. [та ін.]. – Київ : Поліграфкнига, 2005. – С. 482-483.

5. **Зуб, І.** Остап Вишня / І. Зуб // Історія української літератури ХХ століття. У 2 кн. Кн. 1. Перша половина ХХ століття / за ред. В. Г. Дончика. – Київ : Либідь, 1998. – С. 363-367.

6. **Лавріненко, Юрій.** Остап Вишня // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. — Книга перша. — К., 1994. — С. 480–487.

7. **Оліфіренко, С.М.** Вишня Остап / С.М. Оліфіренко // Універсальний літературний словник-довідник / С.М. Оліфіренко, В.В.Оліфіренко,

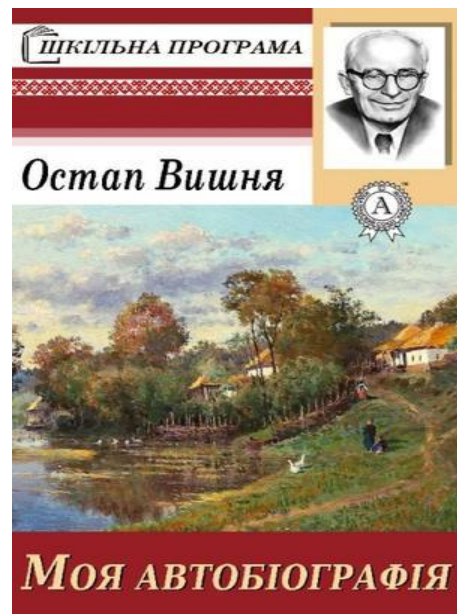
Л.В. Оліфіренко.- Донецьк: ТОВ ВКФ»БАО», 2008.- С. 50.

8. **Остап, Вишня** / [упоряд. О. Килимник] // Письменники Радянської України : довідник / [упоряд. О. Килимник]. – Київ : Рад. письменник, 1960. – С. 73-75.

9. **Харченко, Т. Н.** Остап Вишня / Т. Н. Харченко, О. Ю. Очкурова, И. А. Рудычева // 100 знаменитых людей Украины / Т. Н. Харченко, О. Ю. Очкурова, И. А. Рудычева. – Харьков : Фолио, 2004. – С. 98-102. – (Сто знаменитых).

10. **Бажан, О.** «Все життя гумористом! Господи! Збожеволіти можна від суму!»: [до 125-ї річниці від дня народження Остапа Вишні] / О. Бажан // Голос України.- 2014.- 13 грудня.- С. 12.

11. **Вечерова, К.** Життя та творчість Остапа Вишні. Літературний диктант / Катерина Вечерова // Дивослово. – 2019. - № 10. – С. 24-25.

12. **Вишня, О.** Автобіографія / Остап Вишня // Слово і час. – 1999. - № 12. – С. 13-19.

13. **Вітвіцька, Ю.** Остап Вишня «Моя автобіографія» / Ю. Вітвіцька // Вивчаємо українську мову та літературу.- 2017.- № 4/5.- С. 44.

14. **Гальченко, С.** "Десятирічка" Остапа Вишні (рукопис із шухляди часів незалежності) / С. Гальченко // Слово і час . - 2007. - N8. - С. 57-69.

15. **Гальченко, С.** «Ех, і життя мотузяне! Терпи, козаче...». Сумний епістолярій сміхотворця / Сергій Гальченко // Вітчизна. – 1989. – № 11. – С. 134- 135.

16. **Гриневич, В.** Перечитайте Вишню / В. Гриневич // Голос України.- 2014.- 12 листопада.- С.19.

Про трагічну долю Остапа Вишні на честь його 125 річчя.

17. **Гріга, О.** Великий життєлюб / О. Гріга // Дивослово.- 2005.- № 4.- С. 28-31.

18. **Дембовська, Ю.** Десять років сталінських таборів – за усмішки / Ю. Дембовська // Свобода.- 2011.- 20-26 жовтня.- С. 9.

19. **Долина, Н.** "Вишневих" вам усмішок! / Наталія Долина // Уряд. кур'єр. – 2009. – 13 листопада. – С. 13.

20. **Зеленська, Ольга.** В обладунках гумору / Ольга Зеленська // Голос України.- 2019.- 13 листопада.- С. 16.

Про перебування українського письменника Остапа Вишні в сталінських таборах.

21. **Кобелецька, О.** Вишниха : до 110-річчя від дня народж. О. Вишні / Оксана Кобелецька // Вітчизна. – 1999. – № 11-12. – С. 140-148.

22. **Кордонська, А.** "У нас люблять Остапа Вишню" : (сценарій літературного вечора до 125-річчя письменника) / А. Кордонська // Дивослово. - 2014. - N 11. - С. 33-39.

23. **Корж, І.** Конфуз у музеї: до 20-річчя гунського народного літературно-

меморіального музею Остапа Вишні / І. Корж // Урядовий кур'єр.- 2002.- 30 листопада.- С.8.

24. **Кучеренко, О.** Остап Вишня шутило навіть в НКВД перед расстрелом: [124 года назад родился создатель нового жанра в украинской литературе – «усмішки»] / О. Кучеренко // Звезда-4.- 2013.- 19 ноября.- С. 19.

25. **Лисенко, Г.** Ніколи не сміявся без любові. Вечір гумору, присвячений Остапові Вишні / Г. Лисенко // Дивослово.- 2005.- № 4.- С. 31-33.

26. **Мишурина, Катерина.** Вишневі усмішки / Катерина Мишурина // 7я.- 2019.- 12-18 ноября.- С. 6.

Цікаві факти з біографії відомого письменника-гумориста Остапа Вишні.

27. **Нестеренко, П.** Наш великий сміхотворець: до 115-річчя від дня народження Остапа Вишні / П. Нестеренко // Урядовий кур'єр.- 2004.- 13 листопада.- С. 8.

28. **Паливода, Т.** «Треба любити людину більш ніж самого себе. Тоді тільки ти маєш право посміятися»: ерудит-шоу «Що? Де? Коли?» [життя і творчість Остапа Вишні] / Т. Паливода // Дивослово.- 2015.- № 9.- С. 18-21.

29. **Панова, М.** Уроки Остапа Вишні / М. Панова // Червоний гірник.- 2009.- 19 листопада.- С. 1.

30. **125 років від дня народження Остапа Вишні** // Позакласний час.- 2014.- № 10.- С. 19.

31. **Суровцова, Н.** Перехрещені стежки : [спогади про О. Вишню] / Надія Суровцова // Березіль. – 1992. – № 3-4. – С. 151-155.

32. **Цалик, С.** Лауреати, графомани, ліцарі та інші : уривок із кн. "Таємниці письменницьких шухляд" : [про О. Вишню] / Станіслав Цалик, Пилип Селігей // Дивослово . – 2011. – № 7. – С. 47-51.

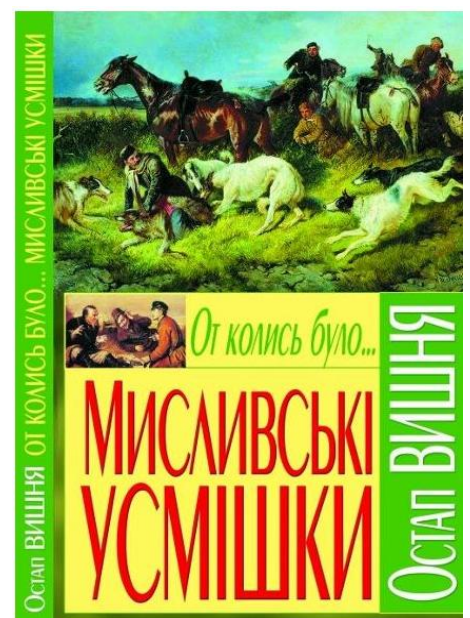
33. **Чернов, А.** Двічі врятований від розстрілу : 120 років тому народився О. Вишня (Павло Губенко) / А. Чернов // Голос України. – 2009. – 13 листопада. – С. 10.

34. **Шпак, В.** Він не зрадив правду. Навіть у своє 125-річчя видатний Остап Вишня – «недочитаний класик» із трагічною долею / Віктор Шпак // Уряд. кур'єр. – 2014. – 13 листопада. – С. 11.

35. **Юдіна, О.** «Остап Вишня – поет полювання» /Олена Юдіна //Дивослово. – 2018. - № 10. – С. 19-21.

36. **Яковенко, В.** Внучка Остапа Вишні: «Незадолго до ареста и ссылки дедушку хотели убить, убив на охоте» / В. Яковенко // Пусть говорят.- 2019.- 4 вересня.- С. 8.

Про непросту долю свого діда розповіла внучка Остапа Вишні художниця Мар'яна Євтушенко.

Творчий спадок Остапа Вишні

1. Вишня, Остап. Твори. В 7 т. / О. Вишня. - К. : Держлітвидав України, 1963 - 1964.
2. Вишня, О. Твори. У 5 т. / О. Вишня.- К.: Дніпро, 1974-1975.
3. Вишня, Остап. Твори. В 4 т. / О. Вишня. - К. : Дніпро, 1988 – 1989.
4. Вишня, О. Твори. В 2 книгах. / О. Вишня.- К.: Дніпро, 1969.
5. Вишня, О. Твори. В 2 т. / О. Вишня.- К. : Держлітвидав, 1956.
6. Вишня, Остап. Вибране : юмор, сатира / О. Вишня. - К. : Художня література, 1954. - 431 с.
7. Вишня, Остап. Вибране / О. Вишня; упоряд. і післям. А.С. Крижанівського.- К.: Молодь, 1989.- 207 с. : іл..
8. Вишня, Остап. Вибране : юмор, сатира / О. Вишня ; передм. С. Олійника. - Харків : Прапор, 1981. - 304 с.
9. Вишня, Остап. Вишневі усмішки. Заборонені твори / О. Вишня; упоряд., передм. та прим. С.А. Гальченка.- Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2010.- 382 с.
10. Вишня, Остап. Вишневі усмішки / О. Вишня.- К.: Дніпро, 1985.- 367 с.
11. Вишня, Остап. Дітям : оповідання : для мол. шк. віку / О. Вишня; авт. передм. Ф. Маківчук. - К. : Веселка, 1989. - 191 с. : іл.
12. Вишня, Остап. Zenітка / О. Вишня.- Харків: Фоліо, 2015.- 31 с.
13. Вишня, Остап. Zenітка : гуморески, усмішки / О. Вишня. - Дніпропетровськ : Січ, 1993. - 191 с.
14. Вишня, Остап. Мисливські усмішки / О. Вишня; післям. Т. Панасенко.- Харків: Фоліо, 2013.-251 с.
15. Вишня, Остап. От колись було... : мисливські усмішки / О. Вишня. - Донецьк : БАО, 2013. - 255 с.
16. Вишня, Остап. Твори / О. Вишня // Українське слово : в 4 кн. : Кн. 4. - К. : Аконіт, 2003. - С.606-620.
17. Вишня, Остап. Усмішки / О. Вишня.- К.: Дніпро, 2001.- 350 с.- (Б-ка школяра).
18. Вишня, Остап. Фейлетони. Гуморески. Усмішки. Щоденникові записи / О. Вишня ; вступ. ст. І. В. Зуба ; Академія Наук Української РСР. - К. : Наукова думка, 1984. - 558 с., 1 л. портр. - (Бібліотека української літератури).
19. Вишня, Остап. Чухраїнці : проза / О. Вишня // Дніпро. - 2012. – №4. - С. 140-143.
20. Вишня, Остап. Якби моя бабуся встали : вибрані твори. Для серед. шкільного віку / О. Вишня; передм. Ф. Маківчука. - К. : Веселка, 1976.-158 с.: іл.- (Шкільна бібліотека).

Відомі українські письменники про Остапа Вишню:

Без гучних прожив він декламацій, а в душі поезія цвіла! Друг людини, друг природи й праці, грізний ворог нечисті і зла.

М. Рильський.

Розум він мав вольтерівської гостроти, викривач він був незрівнянний, та все ж визначальним, мені здається, в його вдачі було саме це: ніжність, душевність, поетичність.

О. Гончар.

З ім'ям Вишні пов'язана наша літературна молодість і зрілість. Нікого з нас так не любив і не любить український народ, як Вишню. Його популярність у народі просто казкова. Він був однаковий і в своєму житті, і в літературі, з його ласкаво-іронічною й мудрою усмішкою. Таким він і живе в моїй уяві і в моїм серці.

В.Сосюра.

«Усмішки» Остапа Вишні я полюбив. Полюбив їх за те, що вони запашні, за те, що вони ніжні, за те, що вони жорстокі, за те, що вони смішні і водночас глибоко трагічні...

М.Хвильовий.

Кожна мисливська усмішка — це сонячна палітра звуків, барв і запахів, ліричного і комічного.

О. Бойко.

Вшанування пам'яті

На честь Остапа Вишні названі вулиці в Києві, в місті Полтаві, в місті Жмеринка Вінницької області.

Діє літературно-меморіальний музей Остапа Вишні в Груні Охтирського району Сумської області, на батьківщині письменника, відкрили його в кінці 1982 року вдячні земляки. Є також літературно-меморіальний музей Остапа Вишні у селі Кринки Олешківського району Херсонської області.

В 1991 році вийшов у світ український документальний фільм режисера Ярослава Ланчака «Із життя Остапа Вишні» про страждання Остапа Вишні у засланні до Сибіру.

В 2014 році з'явилася ювілейна монета номіналом 2 гривні, випущена Національним банком України. Присвячена 125-річчю від дня народження Остапа Вишні — видатного українського письменника, майстра гумористичних оповідань, фейлетонів, шаржів. Монету було введено в обіг 29 жовтня 2014 року. Вона належить до серії «Видатні особистості України».

Укладач: провідний бібліограф ІБВ ЦБ Стукаленко В.А.